

Het is een plek met een indrukwekkende geschiedenis, waarin uiteenlopende grootheden als landschapsarchitect Lancelot 'Capability' Brown, de Egyptische farao Toetanchamon en de Britse televisieserie Downton Abbey een rol spelen. Highclere Castle is al eeuwenlang in het bezit van de Carnarvons. De Tuinen van Eden bezocht het unieke landgoed en kreeg een privérondeleiding van Fiona Carnarvon, de countess herself.

De tuinen van Downton Abbey en lady Carnarvon

De marineblauwe-bordeauxrode vlag met het familiewapen van de Carnarvons wappert fier in top boven het monumentale Highclere Castle in het graafschap Hampshire. 'Alle auto's van de familie, waaronder de Rolls Royces, waren altijd uitgevoerd in deze kleurstelling,' memoreert Fiona, de achtste gravin van Carnarvon, terloops. Ze is een even sympathieke als energieke wandelende encyclopedie die honderduit vertelt over de geschiedenis van de familie, het kasteel en het park. Ze heeft er grondig werk van gemaakt, schreef er een aantal boeken over en verhaalt erover op haar blog. Haar man George, die ze steevast liefkozend 'Geordie' noemt, is de achtste telg uit het geslacht Herbert. Voluit heet hij George Reginald Oliver Molyneux Herbert. Highclere was van 749 tot 1679 in het bezit van de bisschoppen van Winchester, totdat Sir Robert Sawyer het kocht. Zijn dochter trouwde met Thomas Herbert, de achtste graaf van Pembroke. In 1706 erfde haar zoon Robert Sawyer Herbert het landgoed. In 1793 wordt Henry Herbert verheven in de adelstand en door koning George III benoemd tot eerste graaf van Carnarvon. De titel is afgeleid van Caernarfon, een plaats in Wales. Fiona Carnarvon, die Engels

en Duits studeerde aan de universiteit van St Andrews, de oudste universiteit van Schotland, vertelt lachend, als wij door hun geblaas herinnerd worden aan de vele schapen die wij in de weilanden langs de lange oprijlaan naar het kasteel zagen: 'Ja, we zijn ook gewoon een boerenbedrijf. Dat is al eeuwen zo. Eerst hielden de bisschoppen hier vee, daarna mijn mans familie. We hebben nu zo'n duizend schapen en drieduizend lammeren op het in totaal ruim vierhonderd hectare grote landgoed. Voor het vlees en als uitstekende maaimachines. Daarnaast hebben we een stoeterij met racepaarden en produceren we onze eigen lijn voer met speciaal geteelde haver, heel goed voor de spijsvertering van race- en polopaarden.' Dan zijn er ook nog zeven honden op Highclere Castle, labradors en cockers spaniels, waarvan de jongste, Evy, vrolijk door de borders dartelt, terwijl Lady Carnarvon en haar organisatorische rechterhand Alex Popplewell ons de tuinen op het landgoed laten zien. 'Ach, ze is nog speels. Verder zijn de honden juist heel nuttig, want ze houden de konijnen op afstand.'

◀ Het monumentale Highclere Castle in Hampshire, met op de voorgrond enkele Gentse azalea's, behorend tot de *Rhododendron Pontica*-groep: de lila-roze bloeiende 'Pucella' (ook wel 'Fanny' genoemd) en de crème-witte 'Daviesii'

Lady Fiona Carnarvon met pup Evy voor het poortje naar The Secret Garden ►

In de door Lady en Lord Carnarvon aangelegde border in de Monks' Garden bloeien onder andere klimroos *Rosa* 'Blairii no. 2', struikroos 'Wild Edric', roze en witte slangenkop (*Penstemon*) en *Geranium* 'Johnson's Blue' ►►

Hoog en verheven

'Waar komt de naam Highclere eigenlijk vandaan?', vragen wij haar, als we kort na aankomst toch echt eerst een kopje thee met haar en Mr. Popplewell moeten drinken. We zitten in de personeelskeuken, waar een grote groep mensen in uniform vanaf een oude zwart-wit foto streng op ons neerkijkt. Fiona Carnarvon: 'Het komt waarschijnlijk van het Norman French en betekent zo veel als 'hooggelegen' en 'clair' of 'fair', als in licht en zuiver. Die foto is overigens gemaakt in 1896, van het toenmalige personeel. We tellen maar liefst negentien mannen en vrouwen. Dat is vandaag de dag wel anders. 'We spreken ook niet meer van bedienden, maar van medewerkers en een team. En net als vroeger, en in de serie *Downton Abbey*, worden de hiërarchische grenzen hier regelmatig doorbroken. De man die ons net bijvoorbeeld gedag zei na het afsluiten van het huis werkt hier nu vijfendertig jaar. Hij is een oud-politieman en inmiddels gewoon 'part of the family'. Vijfendertig jaar vindt ze trouwens helemaal niet eens zo lang. 'Met zo'n lange geschiedenis als die van Highclere, is dat natuurlijk relatief kort', verklaart Alex Popplewell olijk.

Op het landgoed worden Lord en Lady Carnarvon, beiden enthousiaste tuiniers en natuurliefhebbers, bijgestaan door head gardener Paul, diens assistent Matthew en een leerling. Aan het begin van de twintigste eeuw waren er maar liefst twintig tuinmannen in dienst, naast tientallen boswachters en jachtopziensers. In de tijd van Henry Herbert, de eerste graaf van Carnarvon, waren er nog veel meer mensen op het landgoed aan het werk. Herbert vroeg in 1770 namelijk niemand minder dan Lancelot 'Capability' Brown (1716-1783), dé landschapsarchitect die Engeland in de achttiende eeuw van aanzien veranderde, een ontwerp te maken voor Highclere Park. Het ontwerp van de grote meester werd uiteindelijk zonder zijn verdere medewerking of toezicht ten dele uitgevoerd. Browns oorspronkelijke plan bevindt zich nog steeds op Highclere. Daarop staan onder andere groepjes bomen – waaronder uiteraard veel van zijn geliefde Libanonceders – rond het huis als 'shelterbelt' (windsingel), met een opening richting de vallei Sidown voor een mooi en onbelemmerd uitzicht. Verder moesten aanwezige lanen worden verlegd en sommige eclectische bouwwerken ('follies') – zoals de Garden Temple – worden neergehaald. Ook moesten de aanwezige visvijvers met elkaar samenvloeien en moest er een tweede meer komen.

De Monks' Garden, met eeuwenoude vormsnoei van taxus. Op de voorgrond veldbies *Luzula nivea*. In de cirkel zullen de struikrozen *Rosa* 'Bonica' nog gaan bloeien ►

◀ Een deel van de golvende borders in The Secret Garden, waarin veel rozen bloeien, waaronder de donkerroze *Rosa* 'Princess Anne' met anjers aan de voet

The Secret Garden is in de jaren zestig aangelegd door Jim Russell (1920-1996). In de borders staan onder andere kersenbomen en rozen, pioenrozen, ooievaarsbek, vrouwenmantel en vaste korenbloem. ▶

Azalea altaclerensis

Geurende rozen voor het kasteel

Henry Herbert liet onder andere een eikenbos ruimen om het zicht open te breken; zo'n achthonderd bomen werden verplaatst. Zijn neef, de graaf van Pembroke, bood hem vierhonderd zaailingen van Libanonceders aan, waarop Henry hem antwoordde of hij er niet vierduizend kon sturen, want 'hij had genoeg ruimte in het park'. Dat viel echter niet in goede aarde bij de graaf van Pembroke, die reageerde dat hij al blij mocht zijn als hij er een paar mocht hebben. Bij de aanleg van het nieuwe meer ging ook het een en ander mis; een nabijgelegen riviertje brak door en opgeworpen dammen begaven het. Afgelopen jaar hebben Lord en Lady Carnarvon een buste van Lancelot 'Capability' Brown in het park geplaatst ter gelegenheid van de viering van diens geboorte driehonderd jaar geleden. Hij staat bij een bankje met prachtig uitzicht over het park, vanwaar we naar de lager gelegen Monks' Garden lopen. In deze ommuurde tuin stonden in de dertiende eeuw al fruitbomen. Er groeien nog steeds fruitbomen en tegen de oude muren staan leifruit en rozen als 'Gertrude Jekyll', 'Constance Spry' en 'Compassion'. Fiona Carnarvon: 'Ik ben dol op rozen en andere geurende planten. Geordie houdt veel van Delphiniums, dahlia's, lelies, lupines en irissen.' Fiona en George, die sinds zijn vader in 2001 overleed deels in het kasteel en deels in een van de bijgebouwen wonen, legden drie jaar geleden voor de oude Victoriaanse kas een lange border aan. 'Als ruggengraat voor deze border koos ik voor Euphorbia's, reuzenlavendel *Perovskia* ('Russische salie' in het Engels) en bronskleurige venkel. Ik nam bewust enkele kruiden, omdat die er in de tijd van de monniken ook hebben gestaan. Verder zie je *Penstemon* (slangenkop), *Alchemilla mollis* (vrouwenmantel), pioenrozen, Lobelia's en *Astrantia major* 'Claret'. Er zitten ook veel voorjaars- en zomerbollen in de grond, onder andere narcissen, *Allium* (sierui) en *Fritillaria*. De meeste daarvan komen uit Nederland, van Michael Lubbe van Lubbe & Sons (lubbelsse.nl -red.): 'In de kas groeien perziken en worden rozen gekweekt die de gravin gebruikt om boeketten mee te maken voor de vele kamers in het kasteel.'

Achter de Monks' Garden ligt de witte border, die begin jaren negentig werd aangelegd, met in het midden speciaal hiervoor gemaakte XL donkergroene obelisk. 'Daar stonden eerst perenbomen, maar die waren over hun houdbaarheidsdatum heen.' Over de obelisk bloeien witte rozen en Clematis. Verder staan er Afrikaanse lelies en gewone lelies, papavers, witte monnikskap en zeekool (*Crambe cordifolia*). Lord Carnarvon, een enthousiast en begenadigd fotograaf, komt ons opgetogen een foto op zijn camera laten zien die hij net elders heeft gemaakt van een wilde orchidee. 'Die zijn tegenwoordig echt zeldzaam en het is een teken dat wij hier goed, milieuvriendelijk bezig zijn.' Naast de White Border ligt de Secret Garden, al is die niet zo 'geheim' omdat een houten bordje er keurig naar verwijst. 'Dat was een groep schoolkinderen laatst ook al opgevallen,' grapt Alex Popplewell. De golvende borders aan beide zijden van de Geheime Tuin zijn in de jaren zestig aangelegd door Jim Russell. Ze zijn keurig onderhouden, maar hier en daar steekt vermaledijde haagwinde zijn kop op. Gravin Fiona gaat ze direct te lijf zodra zij ze ziet. Via de tuin komen we uit in het Wood of Goodwill, waar nieuwe beuken- en eikenbomen zijn geplant. In de centrale wilde bloemenweide zijn bijenkorven geplaatst.

We passeren een haag en zien opeens weer het open, glooiende landschap, met het imposante kasteel in de verte en aan onze rechterhand de folly Jackdaw's Castle uit 1743 – die voorheen de Garden Temple werd genoemd en is ontsnapt aan de veranderdrift van Lancelot Brown. Een paar bedden vol Gentse azalea's vormen een mooie omlijsting van het kasteel. In de negentiende eeuw transformeerde de toonaangevende architect Sir Charles Barry, die ook de Houses of Parliament in Londen ontwierp, het voormalige Georgian landhuis van baksteen en hardsteen in het huidige kasteel van lokale steen uit Bath, in een mengeling van de Jacobethan en Italianate stijl. De azalea's staan er nog prachtig bij op deze junidag. Fiona Carnarvon: 'Ik heb er van de winter wel de nodige bramen uit moeten rukken, en die klus is nog niet helemaal geklaard. Al in de negentiende eeuw stonden hier veel azalea's, waaronder Gentse azalea's. En ik ben nog altijd op zoek naar een origineel exemplaar van de geurende *Azalea altaclerensis*, een hybride die de derde Earl Carnarvon hier tot stand heeft weten te brengen en is vernoemd naar Highclere. Dat geldt trouwens ook voor de hulst *Ilex x altaclerensis*'

Al in de negentiende eeuw bevonden zich hier grote cirkelvormige bedden vol azalea's, waaronder Gentse azalea's, behorend tot de *Rhododendron Pontica*-groep.

Op de foto onder andere de geel bloeiende *Rhododendron luteum* en de oranje bloeiende 'Coccinea Speciosa' ▶

▲ Deze lange border in de Monks' Garden is drie jaar geleden aangelegd door Lord en Lady Carnarvon. Bronskleurige venkel (*Foeniculum vulgare* 'Giant Bronze') en *Euphorbia*'s vormen de ruggengraat. Op de voorgrond onder andere de paarsblauwe ooievaarsbek *Geranium* 'Johnson's Blue' en het dieprode Zeeuws knoopje *Astrantia major* 'Claret'

Voor Downton Abbey was er Toet

In de serie *Downton Abbey* zijn regelmatig delen van het park te zien, maar eigenlijk weinig van de tuinen. Fiona Carnarvon: 'Je ziet ze wel, bijvoorbeeld The Secret Garden, maar in de serie lijken ze te horen bij het *dower house* van Maggie Smith.' En ja, het kostuumdrama is geschreven door haar goede vriend Julian Fellowes. Na vijf jaar – de serie draaide van 2011 tot en met 2015 – lijkt ze een beetje moe van het overweldigende succes en de vele media-aandacht. Alex Popplewell: 'En vergeet niet: vóór *Downton Abbey* hadden we 'Toet.' Daarmee doelt hij op farao Toetanchamon. De vijfde Earl of Carnarvon was namelijk degene die samen met egyptoloog Howard Carter in 1922 het graf van Toetanchamon ontdekte. In de kelders van het kasteel is een expositie ingericht met originele en artificiële kunstschatten uit de roemruchte graftombe en van andere opgravingen in Egypte. Ook deze trekken veel bezoekers. Daarmee is Highclere Castle een wel heel bijzondere plek. Je kunt er genieten van het natuurschoon, de tuinen, wegzwimmelen in het romantische kasteel en het decor van *Downton Abbey* en dan ook nog intrigerende cultuurschatten bewonderen. Voor je het weet is de dag voorbij. In gedachten horen we Mrs. Patmore, de kokkin in *Downton Abbey*, tegen ons roepen: 'What's happened to you? I said you could go for a drink of water, not a trip up the Nile.' □

DOWNTON ABBEY

Downton Abbey is een enorm populaire Britse televisieserie, die in Engeland van 2011 tot en met 2015 werd opgenomen en uitgezonden. Het kostuumdrama verhaalt over het reilen en zeilen van *upstairs en downstairs* (de aristocratische bewoners en hun bedienden) in een groot landhuis in de periode van 1912 tot 1925. Vrijwel de hele serie, geschreven door acteur en auteur Julian Fellowes, een goede vriend van gravin Fiona Carnarvon, en geproduceerd door mediabedrijf Carnival Films voor ITV, is gefilmd op Highclere Castle. De personeelsvertrekken in de serie zijn echter studiodecors. Hoofdrollen zijn onder andere weggelegd voor Hugh Bonneville als lord Grantham, Elizabeth McGovern als zijn vrouw, Dame Maggie Smith als de lords moeder en Jim Carter als Mr. Carson, de hoofdbutler. Oscarwinnares Shirley MaLaine en operazangeres Dame Kiri Te Kanawa speelden gastrollen. De dvd's van *Downton Abbey* zijn nog online verkrijgbaar

▼ De folly Jackdaw's Castle uit 1743 – voorheen de Garden Temple – is ontsnapt aan de veranderdrift van Lancelot Brown

GERAADPLEEGDE EN AANBEVOLEN LITERATUUR

- *Capability Brown and Highclere Park*, Lady Carnarvon, 2016, Highclere Enterprises LLP
- *The historic gardens of England*, Hampshire, Timothy Mowl, Jane Whitaker, 2016, uitgeverij Stephen Morris
- In maart verschijnt *At Home at Highclere, Stories and Menus from the Real Downton Abbey* door Lady Carnarvon bij Penguin Books

▲ In deze golvende border in The Secret Garden bloeien onder andere rozen als 'Princess Anne', anjers, sieruien (*Allium*) en *Campanula*

◀ Het eikenhouten trappenhuis in de grote toren, die in 1861 en 1862 werd gemaakt en geplaatst

HIGHCLERE CASTLE

Highclere Castle ligt in het uiterste noorden van Hampshire, op de grens met Berkshire, op iets meer dan een uur rijden van Londen. Winchester en Oxford zijn mooie steden in de nabije omgeving om te bezoeken of te verblijven. Kijk voor meer informatie over reis en verblijf op www.visit-hampshire.co.uk. Het kasteel, inclusief de Toetanchamon-expositie, het park en de tuinen worden regelmatig opengesteld voor publiek. Er worden lezingen, rondleidingen en andere evenementen georganiseerd, het is een trouwlocatie en er zijn enkele cottages als vakantiewoning te huur.

Alle gegevens, inclusief het blog van gravin Fiona Carnarvon, zijn te vinden op de site van het kasteel. Ook kunt u er een app over het kasteel downloaden waarop 'Hoofdbutler Carson' vertelt over 'het echte Downton Abbey'. Highclere Castle, Newbury, Hampshire, www.highclerecastle.co.uk, 0044-(0)1635 253210